

<div></div>	<div>עין משפט <div> <p>נר מצוה</p> </div></div>
<p>מח א מיי פֿ'ת מהל' רוחא הלכה ה סמג</p> <p>מט ב מיי פֿ'ה מהל' משנה הל' א ופ"ו כל הפקד ע"ש:</p> <p>נ ג מיי פֿ'ה מהל' רוחא הלכה ט:</p> <p>נא ד מיי שס הל' ח:</p> <p>נב ה ו מיי שס פ"ו הלכה ו:</p>	

גליון הש"ם

גמ' זה שהרג במיד נהרג. עיין סוטה דף ח ע"כ מוס' ד"ה מי:

הגהות הב"ח

(א) גמ' אנה לידו וגו' זהו שאמר הכתוב כאשר יאמר משל: (ב) רש"י ד"ה ומלאו גזאל הדס בדרך כהליכמו. י"ב סלומה דלילו כבר היה בעיר מקלט ואלו מון לתסוס ומלאו והרגו פלוגתא דתנאי היא לקמן במתני' דף י"א ע"כ ונגמ' דף י"ב ע"א:

מוסף רש"י

לזה אין עדים. לא היו עדים בדבר שיעירו, וזו לא נהגה וזה לא גלה (שמות כא יג). ונפל עליו וההרג. ועדים מעידים עליו וממיינס אותו לגלות (שם).

רבינו חננאל

עולות שעתיד שלמה בנך להקריב על גבי המזבח תניא רבי אלעזר בן יעקב אומר מקלט מלכות היה כתוב על פרשת דרכים כדי שיכיר הרוצח ויפנה לשם שנאמר תכין לך הדרך. עשה הכנה לדרך: מרשעים יצא רשע. כגון אחד שהרג בשוגג ואחד שהרג במזיד ואין בהן עדים וימנע הקב"ה למקום אחד זה שהרג במזיד יושב תחת הסולם וזה שהרג שוגג היה יורד מן הסולם נפל עליו והרגו זה שהרג במזיד נהרג זה שהרג בשוגג גולה: מן התורה ומן הנביאים ומן הכתובים בדרך שאדם רוצה לילך שם מוליכין אותו. מן התורה דכתיב לא תלך עמהם כיון שרעה נאמר לו קום לך אתם. מן הנביאים אפי' אלהיך מלמדך להועיל מדריךך בדרך תלך. מן הכתובים אם ללצים הוא יליץ ולענוים יתן חן: ולו אין משפט מות בנזאל [הדם] שמוצא הרוצח והרגו הכתוב מדבר. (ורבירו) [וירבירו] אליו דברים הראויין לו אומרים להן את תהגה בו מנהג הרצחנים בשגגה בא לידו. אי"ר אלעזר עיר שרובה רצחנין אינה קולטת

י:

וְהָא תַּנְיָא רַבִּי יוֹסִי בְרִי יְהוּדָה אָמַר וכו'.
וּל"ת וְאִמְרֵי לֹא מִיִּיתִי מִמִּלְתֵּיהִ דְּר' יוֹסִי כִּי יְהוּדָה דִּמְתַּנִּי וי"ל דִּמְתַּנִּי איכא לַמַּימַר דְּלֹא חִיבִים קָאָמַר אֲלָא מֵאִילֵיהֶם הִיוּ גוֹלִין כְּשֶׁבִיל שְׁהִיו טוֹעִים כְּדַקָּאמַר רַבִּי הֵכָא כְּצִרְיִיתָא אֲזִל כְּצִרְיִיתָא מוֹכַח שְׁפִיר

״מקלט היה כתוב על פרשת דרכים כדי שיכיר הרוצח ויפנה לשם אמר ^(א)רב כהנא מאי קרא יתכין לך הדרך עשה [לך] הכנה לדרך רב חמא בר חנינא פתח לה פתחא להאי פרשתא מהכא ²טוב וישר ה' על בן יורה חטאים בדרך אם לחטאים יורה ק"ו לצדיקים ר"ש בן לקיש פתח לה פתחא להאי פרשתא מהכא ³ואשר לא צדה והאלהים אנה לידו וגו' ^(ב) ⁴כאשר יאמר משל הקדמוני מרשעים יצא רשע וגו' במה הכתוב מדבר בשני בני אדם שהרגו את הנפש אחד הרג בשוגג ואחד הרג במזיד לזה אין עדים ולזה אין עדים הקב"ה מוזמין לפונדק אחד זה שהרג במזיד וישב תחת הסולם וזה שהרג בשוגג יורד בסולם ונפל עליו והרגו ⁵זה שהרג במזיד נהרג וזה שהרג בשוגג גולה אמר רבה בר רב הונא אמר רב הונא ואמרי לה אמר רב הונא א"ר אלעזר מן התורה ומן הנביאים ומן הכתובים בדרך שאדם רוצה לילך בה מוליכין אותו מן התורה דכתיב ⁶קום לך אתם מן הנביאים דכתיב ⁷אני ה' אלהיך מלמדך להועיל מדריךך בדרך (זו) תלך מן הכתובים דכתיב ⁸אם ללצים הוא יליץ ולענוים יתן חן אמר רב הונא רוצח שגלה לעיר מקלט ומצאו גואל הדם והרגו פטור קסבר ⁹ולו אין משפט מות בגואל הדם הוא דכתיב מיתבי ולו אין משפט מות ברוצח הכתוב מדבר אותה אומר ברוצח או אינו אלא בגואל הדם כשהוא אומר ¹⁰והוא לא שונא לו מתמול שלשום הוי אומר ברוצח הכתוב מדבר הוא דאמר כי האי תנא דתניא ולו אין משפט מות בגואל הדם הכתוב מדבר אתה אומר בגואל הדם הכתוב מדבר או אינו אלא ברוצח כשהוא אומר כי לא שונא הוא לו מתמול שלשום הרי רוצח אמור הא מה אני מקיים ולו אין משפט מות בגואל הדם הכתוב מדבר תנן מוסרין לו שני ת"ח שמא יהרגנו בדרך וידברו אליו מאי לאו דמתרו ביה דאי קטיל בר קמלא הוא לא כדתניא וידברו אליו דברים הראוים לו יאומרים לו אל תנהג בו מנהג שופכי דמים בשגגה בא מעשה לידו ר' מ' אומר הוא מדבר ע"י עצמו שנאמר ¹⁰וזה דבר הרוצח אמרו לו הרבה שליחות עושה אמר מר בשגגה בא מעשה לידו פשיטא דאי במזיד בר גלות הוא אין והא תניא ר' יוסי בר' יהודה אומר בתחלה אחד שוגג ואחד מזיד מקדימין לערי מקלט וב"ד שולחין ומביאין אותם משם מי שנתחייב מיתה הרגוהו שנאמר ¹¹ושלחו זקני עירו ולקחו אותו משם ונתנו אותו ביד גואל הדם ומת מי שלא נתחייב פטרוהו שנאמר ¹²והציילו העדה את הרוצח מיד גואל הדם מי שנתחייב גלות מחזירין אותו למקומו גולין כסבורין הן אחד שוגג ואחד מזיד קולטות והן אינן יודעין שבשוגג קולטות במזיד אינן קולטות א"ר אלעזר י"עיר שרובה רוצחים אינה קולטת שנאמר ¹³ודבר באזני זקני העיר ההיא את דבריו ולא שהושוו דבריהן לדבריו וא"ר אלעזר י"עיר שאין בה זקנים אינה קולטת דבעינן זקני העיר וליכא איתמר עיר שאין בה זקנים רבי אמי ור' אסי חד אומר אינה קולטת וחד אומר אינה קולטת למאן דאמר קולטת מצוה בעלמא ועיר שאין בה זקנים ר' אמי ורבי אסי חד אמר נעשה בה בן סורר ומורה וחד אמר אין נעשה בה בן סורר ומורה למ"ד אין נעשה בה בן סורר ומורה בעינן ¹⁴זקני עירו וליכא למ"ד נעשה בה בן סורר ומורה מצוה בעלמא ועיר שאין בה זקנים ר' אמי ור' אסי חד אמר מביאה עגלה ערופה למ"ד אינה מביאה עגלה ערופה בעינן ¹⁵זקני העיר ההיא וליכא למאן דאמר מביאה עגלה ערופה מצוה בעלמא א"ר חמא בר חנינא מפני מה נאמרה פרשת רוצחים בלשון

אלו הן הגולין פרק שני מכות

מקלט היה כתוב על פרשת דרכים.
ככל מקום שהיו שני דרכים מפולגים אחד פונה לעיר מקלט היה עץ תקוע בלוחו דרך וכתוב זו מקלט: פתח ליה פיתחא.
כשהיה רוצה לדרוש כפרשת רוצחים היה מתחיל כן: והאלהים אנה לידו.
זהו שאמר הכתוב כאשר יאמר משל הקדמוני מרשעים ילא רשע.

משל הקדמוני היא המורה שהיא משל הקצ"ה שהוא קדמונו של עולם והיא אמרה מרשעים ילא רשע והיכן אמרה והאלהים אנה לידו והיאך הקצ"ה ומאילן מכשול לאדם לחטוא אלא ע"י שהיו שניהם רשעים ההורג והנהרג ההורג היה חייב גלות ואין עד דבצר והוא לא גלה והנהרג היה חייב מיתה ואין עד דבצר ולא נהרג לפיכך הקצ"ה מוזמן לפונדק אחד כו': **נמה הכתוב מדבר.** והאלהים אנה לידו: **נופל עליו והורגו.** ויש עדים ויגלה על כרחו: **בדרך שלך.** בדרך אשר תצטר לילך: **אם לנצים.** כל אדם להתחצר: **הוא יליץ.** אין מעכבין צידו: **ומלאו גואל הדם.**

בדרך ^(א) צהליכמו: **בגואל הדם הכתוב מדבר.** וה"ק פן יידוף גואל הדם אחרי הרוצח והשיגו והכהו נפש ולא יתיירא מצ"ד כי לו אין משפט מות וסוף המקרה האומר כי לא שונא הוא וגו' מוסב על ראשו פן יידוף גואל הדם אני אומר לך להכין לו מדעת: **ברוח הכתוב מדבר.** וה"ק פן יידוף והשיגו והכהו והוא לא היה ראוי למות כי לא שונא היה להרגו ולא הרגו מדעת: **הרי רוצח אמור כו'.** שאין לו משפט מות ולא היה צריך לכתוב כשצילו ולו אין משפט מות: **הרבה שליחות עושה.** דברים שאינן נעשים ע"י האדם נעשים ומתקבלים על ידי ^(א)הרבה שלוחים: **פשיטא.** כיון דהוא גולה ודאי כשוגג הרג דאי כמזיד הרג וכי גולה היה: **ה"ג דאי כמזיד צר גלוס הוא צתמייה: נפתלה.** תחלת משפטן של רוצחים ועיקרו זהו אחד שוגג ואחד מזיד כו'. ויליץ טעמא מקרא וכי יהיה איש שונא לרעהו וארצ לו וקס עליו וגו' משמע אם הורגו ככוונה ינוס וכמיז צתמיה ושלחו זקני עירו וגו': **רבי אומר.** לא אמר הכתוב שיגלה אלא הוא טועה וגולה ולימדך הכתוב שיקחומו משם ויהרגוהו: **ודבר בלזני זקני העיר ההיא.** מקרא כספר יהושע: **מלוא בעלמא.** מלוא שיהו שם זקנים ומיהו כי אין זה זקנים נמי קלטו: **בן סורר ומורה כמיז** (דברים כא) והוילאו אותו אל זקני עירו: בלשון

אמר מביאה עגלה ערופה וחד אמר אינה מביאה עגלה ערופה בעינן ¹⁵זקני העיר ההיא וליכא למאן דאמר מביאה עגלה ערופה מצוה בעלמא א"ר חמא בר חנינא מפני מה נאמרה פרשת רוצחים בלשון

מסורת הש"ם

(א) י"א רב הונא, (ב) י"ל כי לא שונא הוא לו, (ג) ונמתקבלים הכהו על ידי, (ד) רש"א דא"כ,

רש"י, (ו) רש"א דא"כ,

רש"י, (ז) רש"א דא"כ,

רש"י, (ח) רש"א דא"כ,

רש"י, (ט) רש"א דא"כ,

רש"י, (י) רש"א דא"כ,

רש"י, (יא) רש"א דא"כ,

רש"י, (יב) רש"א דא"כ,

רש"י, (יג) רש"א דא"כ,

רש"י, (יד) רש"א דא"כ,

רש"י, (טו) רש"א דא"כ,

רש"י, (טז) רש"א דא"כ,

רש"י, (יז) רש"א דא"כ,

רש"י, (יח) רש"א דא"כ,

רש"י, (יט) רש"א דא"כ,

רש"י, (כ) רש"א דא"כ,

רש"י, (כא) רש"א דא"כ,

רש"י, (כב) רש"א דא"כ,

רש"י, (כג) רש"א דא"כ,

רש"י, (כד) רש"א דא"כ,

רש"י, (כה) רש"א דא"כ,

רש"י, (כו) רש"א דא"כ,

רש"י, (כז) רש"א דא"כ,

רש"י, (כח) רש"א דא"כ,

רש"י, (כט) רש"א דא"כ,

רש"י, (ל) רש"א דא"כ,

רש"י, (לא) רש"א דא"כ,

רש"י, (לב) רש"א דא"כ,

רש"י, (לג) רש"א דא"כ,

רש"י, (לד) רש"א דא"כ,

רש"י, (לה) רש"א דא"כ,

רש"י, (לו) רש"א דא"כ,

רש"י, (לז) רש"א דא"כ,

רש"י, (לח) רש"א דא"כ,

רש"י, (לט) רש"א דא"כ,

רש"י, (מ) רש"א דא"כ,

רש"י, (מא) רש"א דא"כ,

רש"י, (מב) רש"א דא"כ,

רש"י, (מג) רש"א דא"כ,

רש"י, (מד) רש"א דא"כ,

רש"י, (מה) רש"א דא"כ,

רש"י, (מו) רש"א דא"כ,

רש"י, (מז) רש"א דא"כ,

רש"י, (מח) רש"א דא"כ,

רש"י, (מט) רש"א דא"כ,

רש"י, (נ) רש"א דא"כ,

רש"י, (נא) רש"א דא"כ,

רש"י, (נב) רש"א דא"כ,

רש"י, (נג) רש"א דא"כ,

רש"י, (נד) רש"א דא"כ,

רש"י, (נה) רש"א דא"כ,

רש"י, (נו) רש"א דא"כ,

רש"י, (נז) רש"א דא"כ,

רש"י, (נח) רש"א דא"כ,

רש"י, (נט) רש"א דא"כ,

רש"י, (ס) רש"א דא"כ,

רש"י, (סא) רש"א דא"כ,

רש"י, (סב) רש"א דא"כ,

רש"י, (סג) רש"א דא"כ,

רש"י, (סד) רש"א דא"כ,

רש"י, (סה) רש"א דא"כ,

רש"י, (סו) רש"א דא"כ,

רש"י, (סז) רש"א דא"כ,

רש"י, (סח) רש"א דא"כ,

רש"י, (סט) רש"א דא"כ,

רש"י, (סע) רש"א דא"כ,